

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

מסע אורייני בספריה של מיריק שניר בכיתה א בשגרה ובחירום

ד"ר לימור קולן
מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

מדריך למורה

דגשים והנחיות

הצעה לתכנון שיעור המבוסס על קריאה שיתופית של ספר מלקט מספריה של המחברת מיריק שניר.
הפעילות הותאמה ללמידה אוריינית מרחוק בחירום.

ארגון הלומדים:

הפעילות מתאימה להוראה בקבוצה קטנה: אפשר להתכנס בהרכב של **חצי כיתה** או **הרכב מצומצם** יותר של 6-8 לומדים בקבוצה. בהוראה ברוטציה במתכונת של "איתי ולידי".

"איתי" – הוראה מונחית סינכרונית

"לידי" – למידה עצמית

משך זמן הפעילות: כ-20 דקות לכל קבוצה.

תיאור הפעילות: הפעילות מתבססת על **קריאה דיאלוגית שיתופית של ספר ילדים** המלווה בפעילויות לעידוד קריאה, הבעה בדיבור, בכתובה ובחקירה של מילים.

חומרי ההוראה: ספרים מקוונים

ספריה של מיריק שניר נגישים לקריאה מקוונת באתר "[מיריק שניר, ספרים שנשמרים בלב](#)".

****** ההצעה מתאימה לכל ספר ילדים ובלבד שהוא נגיש להצגה בצורה מקוונת.

חשוב לפעול בהתאם למגבלות זכויות היוצרים.

אין לסרוק ספר.

יעוץ אקדמי: ד"ר בתיה אפלפלד, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת הספרות ביסודי

מיריק שניר
ספרים שנשמרים בלב

מטרות הפעילות

1. יצירת חווית למידה אוריינית שיתופית מהנה
2. הנאה מהאזנה לסיפור מוקרא
3. עיבוד תוכן חברתי-רגשי
4. השתתפות בשיח אורייני
5. עידוד התנסויות בקריאה עצמית
6. עידוד התנסויות בכתיבה
7. תרגול קריאה מדויקת
8. ביסוס ידע אלפביתי: ידע אותיות, ידע סימני ניקוד, אותיות הומוגרפיות (ב/ב; פ/פ; כ/כ; ש/ש)

רכישת הקריאה והכתיבה בהקשר הוליסטי: מהמשמעות אל הפענוח

ד"ר לימור קולן, מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

הגישה המוצעת כאן רואה בהוראת הקריאה והכתיבה תהליך התפתחותי הוליסטי, המעוגן במפגש אורייני משמעותי עם ספרי ילדים.

בבסיס התהליך עומדת התנסות אקטיבית של הילדים בקריאת ספרים המוכרים להם עוד מילדותם המוקדמת – ספרים שהוקראו להם פעמים רבות והפכו לחלק מעולמם התרבותי.

ספרים אלו משמשים כ"גשר" אידיאלי לראשית הקריאה בזכות מנעד מאפייניהם הייחודי: צמצום טקסטואלי, מקצב פנימי, מבנה רפטיבי (חזרתי) ואיורים המעניקים תמיכה ויזואלית למשמעות. הסינרגיה בין מרכיבים אלו מאפשרת לילדים לעבור בביטחון מחוויית האזנה פסיבית להפקה אוריינית עצמאית, תוך שהם נשענים על הזיכרון וההקשר.

מהתהליך האורייני אל הפענוח הטכני

בגישה זו, ביסוס הידע האלפביתי ומיומנויות הפענוח אינם עומדים בפני עצמם. הם מתווספים כרובד נוסף רק לאחר שהילדים חוו את הסיפור במלואו, עיבדו את רעיונותיו והינו את תכניו. בדרך זו, ההוראה המפורשת של הקוד האלפביתי נשזרת בתוך "גלישה" אוריינית טבעית – **מהאזנה לקריאה ומדיבור לכתובה**. כך הופך הפענוח הטכני לחלק מתהליך אורייני הוליסטי.

עוגן של משמעות בלמידה מרחוק בחירום

בעתות של חוסר יציבות, הספר והסיפור מתווים מסגרת משמעותית ללמידה המשלבת חוויה רגשית עוטפת ומרגיעה.

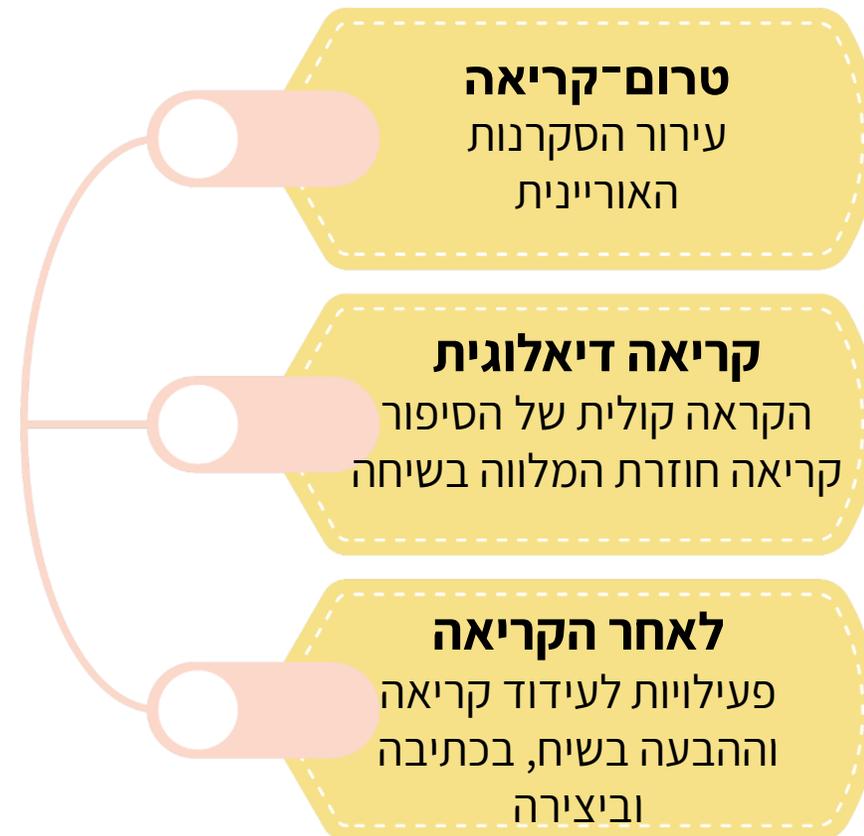
המעבר להוראה מרחוק מחייב איתור עוגנים ללמידה האוריינית, בפרט כשמדובר בילדים צעירים הנמצאים עדיין בתהליך רכישת הקריאה והכתיבה. בתוך כך, הסיפור המוכר מהווה את הלב הפועם של הלמידה; הוא מכונן גשר רגשי ופדגוגי המאפשר חיבור מרחוק מבלי לגרוע מן העומק הרעיוני או מחדוות הלמידה.

מהלך הפעילות

להלן מהלך גנרי לפעילות המבוסס על קריאה שיתופית של ספר. יש להתאימו לספר הנבחר.

מומלץ להיעזר בהנחיות לקריאה הדיאלוגית בקובץ: [קריאה דיאלוגית מודל הוראה הוליסטי – הנחיות ודגשים](#)

יש לקרוא את הספר ולתכנן את המפגש בהתאם למתווה המוצע:

טרומ־קריאה

הצגת הכריכה של הספר.

קריאת שם הספר, שם המחברת והמאייר.

בירור המשמעות העולה מהשם של הספר.

התבוננות באיור והזמנת הילדים לתאר מה הם רואים באיור.

קריאה דיאלוגית

קריאת קולית הבעתית של הספר המלווה בשיח נינוח ופתוח.

בקריאה הראשונה של היצירה נשתדל לא להרבות בעצירות כדי לא לפגום בזרם הקריאה. ייתכן שנעצור לרגע כדי לוודא הבנה או כדי לבקש מהילדים

לשער

מה יקרה בהמשך.

בקריאה חוזרת של היצירה נתעכב על קטעים נבחרים ואיורים משמעותיים ונרחיב את השיח. מומלץ לשאול שאלות שמחברות את הטקסט לעולמם של

הילדים (ראיתם...? ביקרתם ב...? גם לכם קרה ש...?) ומתייחסות לרגשות

ולכוונות

של הדמויות (למה הילד נבהל? למה הוא שחרר את העכבר?).

טרומ־קריאה

עירור הסקרנות
האוריינית

קריאה דיאלוגית

הקראה קולית של הסיפור
קריאה חוזרת המלווה בשיחה

לאחר הקריאה

פעילויות לעידוד קריאה
וההבעה בשיח, בכתיבה
וביצירה

לאחר הקריאה

להלן הצעות לפעילויות המזמנות התנסויות אורייניות:

1. להזמין את הילדים לבחור קטע בסיפור שאהבו ולשתף מדוע בחרו בקטע זה.
2. לבחור איור מהסיפור ולפתח שיח סביב הרעיונות העולים בו.
3. להרחיב את תוכן הסיפור דרך בועיות "דיבור, מחשבה ורגש".
4. להציע לילדים לבחור קטע בסיפור ולאייר אותו.
5. להזמין את הילדים לקחת חלק בקריאה השיתופית.
6. לאסוף מילות מפתח מתוך הסיפור – להקרין אותן ולתרגל קריאה מדויקת שלהן.
7. להתנסות בקריאה דמומה של חלקים נבחרים בסיפור, לצייר ציור מתאים, לצלמו ולשלוח למורה לשיתוף.
8. לאסוף מילים מהסיפור ולשחק משחקי התאמה ובינגו.
9. לבחור מילות מפתח מתוך הסיפור ולחקור אותן – לחקור משמעות, להתאמן בקריאה מדויקת ואגב כך לבסס ידע אלפביתי.
10. לבחור איור מתוך הסיפור, להקרין אותו ולהזמין את הילדים לכתוב משפטים מתאימים.
11. להזמין את הילדים להכין ספרון בדומה לסיפור שקראנו.
12. לבחור מילים מהסיפור למיקוד הלמידה של הידע האלפביתי, ליצור לוחות לתרגול שטף הקריאה (ראו הסבר [בשקף הבא](#)).

טרומ־קריאה

עירור הסקרנות
האוריינית

קריאה דיאלוגית

הקראה קולית של הסיפור
קריאה חוזרת המלווה בשיחה

לאחר הקריאה

פעילויות לעידוד קריאה
וההבעה בשיח, בכתיבה
וביצירה

לוחות אימון לתרגול שטף קריאה

לוחות אימון הם רשימה קצרה של מילים שיש להן מבנה פונולוגי או מורפולוגי דומה (מילים שיש להן "מנגינה" דומה). לוחות האימון ישמשו לביסוס הידע האלפביתי ולתרגול שטף קריאה. נאחר בטקסט מילה משמעותית החוזרת על עצמה בסיפור ושיש לה מבנה מתאים לחקירה וניצור לה רשימת מילים.

איננו מילים נכחזר?

- מילים שיש להן מבנה פונולוגי (צלילי) או מבנה מורפולוגי בולט, שכיח וסדיר בשפה.
 - מילים קצרות ושכיחות המתאימות לביסוס ידע ניקוד ופענוח פונולוגי.
- ניצור רשימה של מילים הדומות למילת המטרה.

תיאור המהלך הדידקטי

1. שיח מטא לשוני – נשוחח על הדמיון והשוני בין המילים ועל מאפיין המילים נשאל: במה המילים דומות (נדגיש את הצליליות של התבנית הפונולוגית הזוהה); במה המילים שונות? נתמקד בסימן ניקוד מסוים ונדגים קריאה מדויקת. נדגיש את הדמיון הלקסיקלי של המילים, לדוגמה: כל המילים מתארות מישהו או משהו; כל המילים מתארות פעולה המתאימה לנקבה או לזכר; כל המילים מתארות שמות של דברים.
2. הקראה קולית – נדגים קריאה רציפה של רשימת המילים.
3. קריאה עצמית – נציע לילדים לחשוב על מילים נוספות שיכולות להתאים לרשימה.
4. תרגול – נתרגל קריאה חוזרת של הרשימה וכתובה של מילים מתוך הרשימה.
5. חיבור משפטים – נבחר מילה מתוך הרשימה ונחבר משפטים מתאימים בדיבור ובכתיבה.

[דוגמאות ללוחות אימון לפי סימני הניקוד מוצעות בפורטל: תחום דעת עברית <<< [הוראת השפה העברית בכיתה א'](#)]

דוגמאות לפעילויות ולמהלך הוראה שלם לספרים נבחרים

ממה גמדים פוחדים

אני צובעת ענן

יש עכבר בבית

יום הולדת

אור וצל

השראות

שם הספר: ממה גמדים פוחדים

פיתוח יחידת ההוראה: ד"ר בתיה אפלפלד

טרום־קריאה

נציג את הכריכה של הספר.

נקרא את הכותרת, נציין את שם המחברת ואת שם המאיירת.
נתבונן באיור שמצויר על הכריכה ונשאל מה רואים בו. כדאי
לספור את הגמדים וגם להתייחס לעלים הירוקים ברקע
(ללמדנו כמה הגמדים קטנים).

קריאה דיאלוגית

נקרא את היצירה בקול רם ובקצב מתון על מנת לאפשר לתלמידים לעקוב אחרי הטקסט ולהתבונן באיורים.

בקריאה הראשונה של היצירה נבצע כמה עצירות:

בכפולה הראשונה (עמ' 6-7) מופיעה השאלה: "ממה גמדים פוחדים?"
נפנה את השאלה אל התלמידים: *ממה אתם חושקים שהם פוחדים?*

נעצור גם בעמ' 24-25 שם מופיעה השאלה: "וממה הם הכי פוחדים, אותם קטנטנים מתוקים?". שוב נפנה אותה אל התלמידים: *ממה הגמדים הכי פוחדים? תרצולנחש?*

אפשר לעצור בעמ' 30-31 ולהפנות את השאלה שמופיעה בכפולה זו לתלמידים: "ואי פוחד מגמדים כי הם גרולים ומכהילים?" (יש לחשוב על יצורים קטנים יותר).

בקריאה חוזרת של היצירה נתעכב על האיורים ונחבר את הטקסט לחיי התלמידים.

ראו שאלות מזמנות שיח בשקופית הבאה.

קריאה דיאלוגית (המשך) – שאלות מזמנות שיח:

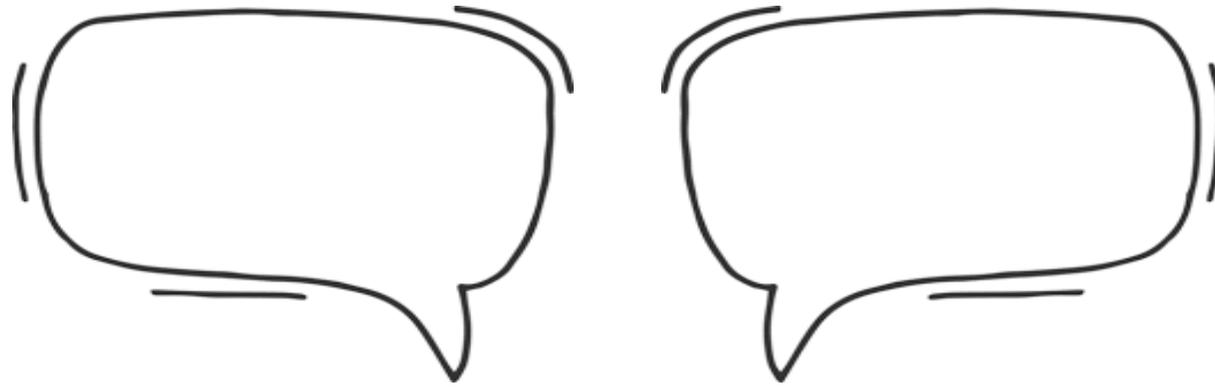
<p>בכפולה זו אנו מגלים שגמדים פוחדים מרעשים. נתבונן היטב באיור ונבחין במכשירים שמפיקים רעש (מכונת כביסה, מיקסר [מערבל]), בקומקום ששורק, בבלון שמתפוצץ, בצלחת שנשברת ובשעון הקוקייה שמשמיע את קול הציפור (קו-קו). ייתכן שהילדים לא ידעו מהו שעון קוקייה. להלן הסבר קצר: שעון קוקייה הוא שעון מיוחד. בתוך השעון יש ציפור קטנה – אבל היא לא ציפור אמיתית, אלא ציפור מעץ או מפלסטיק. בכל שעה עגולה נפתחת דלת קטנה, הציפור יוצאת ואומרת: "קו-קו". אפשר לצפות בסרטון. נשאל את הילדים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • בואו נסתכל על הגמדים – איך יודעים שהם פוחדים? (נשים לב להבעות הפנים ולתנועות הגוף). • גם אתם פוחדים מאותם רעשים? • האם יש רעש שאתם במיוחד לא אוהבים? [ייתכן שהם יזכירו את רעש ההתרעות והאזעקות] 	<p>עמ' 8-9</p>
<p>בעמודים אלה מציינים פחדים שונים של הגמדים. אפשר לבחור <u>כמה</u> כפולות, להתבונן באיורים ולברר אם גם הילדים פוחדים מאותם דברים – מנחשים? מרעמים וברקים? אפשר לחשוב יחד על דרכים להירגע ולשכך את הפחדים.</p>	<p>עמ' 10-23</p>

לאחר הקריאה

גמדים וענקים

הנחו את הילדים לצייר גמד וענק ולהוסיף בועיות דיבור – חשבו מה הם אומרים זה לזה? כתבו!

מה גמדים אוהבים?

נבקש מכל תלמיד לכתוב דבר אחד לפחות שגמדים אוהבים ולצייר ציור מתאים.

לאחר הקריאה (המשך)

1. נתרגל קריאה של מילים מתוך הסיפור.
2. נתרגל כתיבה של מילים מתוך הסיפור.
3. נחבר שתי מילים לצירוף מתאים.
4. נזהה מילים המתאימות לאיור מתוך הסיפור.
5. הזהה מילים המתארות את הגמדים בסיפור.
6. נקרא רשימת מילים החולקות מבנה מורפולוגי זהה – נכיר מילים שיש להן "מנגינה" דומה למשל משקל קֶטֶלָן (שמות תואר ושמות עצם) וקֶטֶל.

גַּמְדִים

נְמָלִים

נְמָרִים

פּוֹחַדִים

רַעֲשִׁים

טַרְקָטוֹרִים

עַנְקִים

נְחָשִׁים

רַעֲמִים

גְדוֹלִים

רִכְבַּת שָׂדִים

בְּרָקִים

מִבְּהִילִים

סְפִינַת שׁוֹדָדִים

מִפֶּץ זְקוּקִים

מְצָאוּ צְרוּפֵי מַלְיָם.

נְשֻׁדִים

רִכְבָּת

זְקוּקִים

רְכֵבֶת

נְשֵׂדִים

מַפֵּץ

שׁוֹדְדִים

סְפִינֹת

אילו מלים מתאימות לאיור?

גמדים

נמלים

צוחקים

פוחדים

ענק

מבהלים

זקוקים

אֵילֹוּ מְלִים מְתָאָרוֹת אֶת הַגְּמָדִים?

תְּמִימִים

קֶטְנִיּוֹת

חֲמוּדִים

רַעֲשָׁנִים

עֲנֻקִים

מְתוּקִים

עֲצֵלָנִים

חֲצוּפִים

השראות

שם הספר: אני צובעת ענן

הצעות לפעילויות:

כפעילות הכנה מומלץ לבחור באחת אחת מהפעילויות הגנריות.
הקריאה תיעשה בצורה רציפה.
בקריאה חוזרת נפתח שיח סביב הרעיונות והאיורים.

לאחר הקריאה

1. נבחר צבע ונציגו במצגת – הילדים יכתבו רשימה של פריטים המתאימים לצבע.
2. הילדים יבחרו צבע ויציירו ציור בצבעו.
3. נקרא רשימת מילים החולקות מבנה מורפולוגי זהה – למשל צבעים.
4. נכתוב "כמו" הסיפור – אני צובעת...

סָגַל

כָּחַל

יָרַק

אָדָם

צָהַב

וָרַד

כָּתָם

אָדָם

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

צוֹבַעַת

צְבֻעִים

פְּרָחִים

צְמָחִים

מְכַחֵל

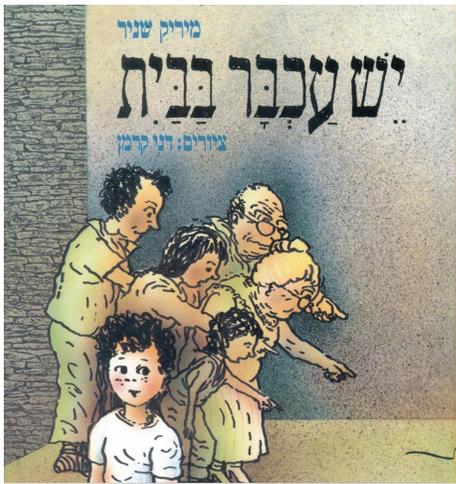
קִשָּׁת

לַיְלָה

אוֹר

נְשָׁמִים

עֵנָן

השראות

שם הספר: יש עכבר בבית

הצעות לפעילויות:

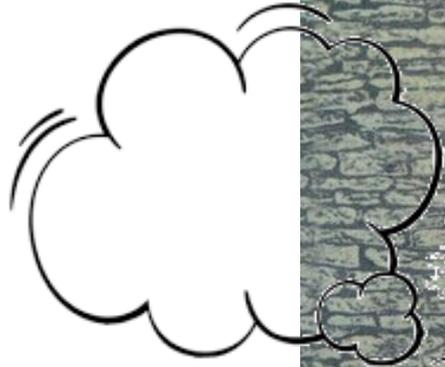
טרומ־קריאה

1. נתבונן באיור שבכריכה ונשאל: מה רואים בתמונה? מי בתמונה? על מה מצביעים בני המשפחה?
2. נניח בועיות "דיבור מחשבה ורגש" וננסה לשער: מה הן אומרות? על מה חושבת הדמות? מה הן מרגישות?
3. נרחיב את מנעד מילות הרגש המתאימות להתרחשות: מבוהלים, חוששים, מופתעים, מתרגשים...
4. נשוחח על עכברים – מה אתם יודעים על עכברים? יש אנשים שאוהבים לגדל עכבר. מי מכיר אנשים שמגדלים עכברים?
- מה עכברים אוהבים לאכול? מהי סביבת החיים הטבעית שלהם?
5. נציג תמונה של עכבר ונעלה כמה שיותר מילים המתארות את העכבר.

מידוק שניד

יש עכבר בבית

ציורים: דני קרמן

השראות

לאחר הקריאה

1. נשחזר יחד את הסיפור דרך האיורים.
2. נקרא בקריאה תיאטרלית שיתופית – נשתף את הילדים בקריאה תיאטרלית של הסיפור.
3. נתרגל קריאה של מילים מתוך הסיפור.
4. נתרגל כתיבה של מילים מתוך הסיפור.
5. נקרא בקריאה שיתופית מילים – המורה קוראת הברה ראשונה והילדים במקלה משלימים את ההברה השנייה, לדוגמה: עכ-בר.
6. נקרא רשימת מילים החולקות מבנה מורפולוגי זהה – נכיר מילים שיש להן "מנגינה" דומה למשל משקל קֶטֶלן (שמות תואר ושמות עצם) וקֶטֶל.

עֵכָבֵר

פְּסַנְתָּר

מִלְכָּדָת

עֵינַיִם

כְּרִסָּה

סְדָק

גְּבִינָה

גְּבִינָה

קְפִסָּה

גָּרֵב

פִּינָה

כַּח

סְפָרִים

חֹר

שְׂפָם

רִיצָה

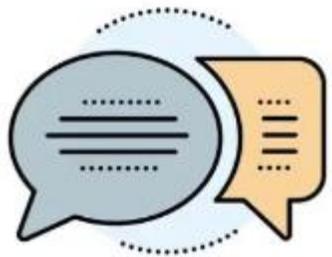
סִירִים

עָרֵב

שְׁנַיִם

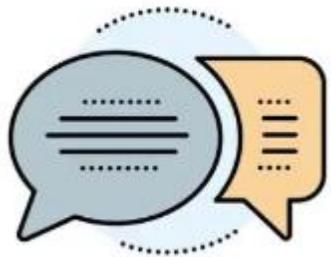
קְפִיצָה

בְּרַ

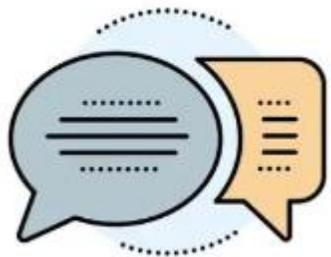
עֵכְ

נְבַ

אֵרַ

נְרַ

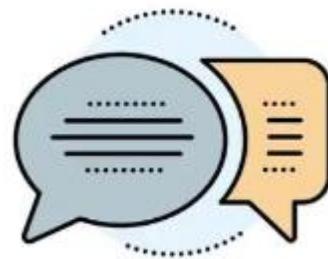
קֵרַ

דָּל

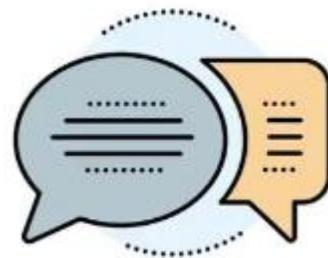
דָּפֵּ

דָּג

נֶשֶׁל

גָּל

גֵּל

אַרְנַב

אַרְגֵּז

בְּרוֹז

פַּרְפֵּר

סַפְסַל

תַּלְתַּל

אַרְנַק

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

עַכְבָּר

מַזְגָּן

גַּלְנֶשֶׁן

נַשְׁדָּכָן

חַמְצָן

סַרְטָן

יַשְׁבָּן

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

בִּישָׁן

זִיקָן

קַמְצָן

וּתְרוֹ

עַקְשָׁן

פַּחְדָּן

עַצְלוֹ

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

קֶנֶשֶׁת

נֶשֶׁמֶשׁ

פֶּרֶק

סֶלֶק

דֶּבֶק

חֶרֶב

בֶּרֶז

הפיקוח על הוראת העברית ביוסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

הפיקוח על הוראת העברית ביוסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

גֶזֶר

דֶגֶל

צֶמֶר

עֶצֶם

קֶשֶׁר

פֶּלֶא

קֶסֶם

קֶצֶר

דֶרֶךְ

שֶׁלֶג

כֶּלֶב

מֶלֶךְ

צֶדֶךְ

פֶּתֶק

הפיקוח על הוראת העברית ביוסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

מִירִיק שְׁנִיר
יוֹם הַלְּדָת

איורים: יפעת נחשון

השראות

שם הספר: יום הולדת

כפעילות הכנה מומלץ לבחור באחת אחת מהפעילויות הגנריות.

הקריאה תיעשה בצורה רציפה.

בקריאה חוזרת נפתח שיח סביב הרעיונות והאיורים.

הצעות לפעילויות:

לאחר הקריאה

1. נשוחח על ימי הולדת – נזמין את הילדים לשתף בחוויות מימי הולדת שחגגו להם או לאחרים.
נשאל: *מה הופך מסיבה למסיבה מוצלחת?*
2. נכין רשימה של כיבוד ליום הולדת.
3. נלמד איך כותבים הזמנה ליום הולדת, ונתנסה בכתיבה של הזמנה למסיבת יום הולדת.

השראות

לאחר הקריאה (המשך)

4. נכתוב הצעות לפעילויות במסיבת יום הולדת.
5. נכתוב מה היינו רוצים לקבל מתנה ליום ההולדת. מה היינו רוצים להעניק לחבר שלנו ליום ההולדת.
6. נתרגל קריאה של מילים מתוך הסיפור.
7. נתרגל כתיבה של מילים מתוך הסיפור.
8. נקרא רשימת מילים החולקות מבנה פונולוגי הזזה למילה **זר** – נבסס את סימן הניקוד צירה.
9. נתנסה בכתיבה – מוצעות ארבע הצעות.

מיריק שניר
יום הולדת

איורים: יפעת נחשון

כבוד ליום ההולדת

יום הולדת שמח!

6 **ליאור**
חוגגת יום הולדת
ואתם מוזמנים!

ביום א', 19.8.22
ברחוב הלניית 6, צורן
בשעה 18:30

מזמינים לראותכם,
משפחת כהן

5 **רוני**
אוגג
ואתם מוזמנים לאגיה!
בשעה 17:00 ביום אהישי 16.8.2018
הורדים

מזמינים לראותכם
אזון, גמר ורוני כהן

אביגיל
חוגגת
יום הולדת

בואו לחגוג איתנו!

17:30 5.7.2024 יום שישי

באולינג קרית אונו
שמה המוק 37, קרית אונו

הַצָּעוֹת לְפַעִילוּיּוֹת

יום הולדת שמח!

מה הייתם מעניקים
לחבר או לחברה ליום
הלדתם?

מה הייתם רוצים לקבל
ליום הולדתכם?

נְשִׁיקָה

מְסִיבָה

כֶּסֶף

יוֹם הַלֵּדָת

שְׂמֵחָה

זֶר

פֶּחַד

מִתְנָה

גְּדֵלְתִי

עוֹגָה

עֵץ
חַיץ
קֵץ
לֵץ
נֵץ
גֵץ

עֵר
יֵרד
נֵשב
לֵר
צֵא
כֵן

נֵר
נֵס
צֵל
זֵר
תֵל
פֵה
לֵב

בְּחֶרֶב אַחַת מֵהַפְּעִילוּיֹת הַבָּאוֹת
וּבִצְעוֹ אוֹתָהּ.

צִירוּ צִיור
הַמְתָּאֵר מְסֻבֵּת
יוֹם הַלֵּדָת.

כְּתִבוּ חוֹיָה
מִמְסֻבֵּת יוֹם
הַלֵּדָת.

הַכִּינוּ הַזְמָנָה
לְמְסֻבֵּת יוֹם
הַהַלְדָּת שֶׁלְכֶם.

תְּכַנְנוּ מְסֻבֵּת יוֹם
הַלֵּדָת. כְּתִבוּ כָּל
מָה שֶׁהֵייתֶם
רוֹצִים שֶׁיְהִיָּה בָּהּ.

השראות

שם הספר: אור וצל

פיתוח יחידת ההוראה: ד"ר בתיה אפלפלד

הצעות לפעילויות:

טרומ־קריאה

1. לפני קריאת הסיפור נשאל את הילדים: *מה זה צל?*
2. נאזין לתשובותיהם ולאחר מכן נסביר: *צל הוא צורה כהה שנוצרת כשמש או חומר אחר מאיר. האור יכול להגיע מהשמש, מפנס או ממנורה. לצל יש את אותה צורה של הדבר שחוסם את האור.*
3. נרים את ידינו ונשאל: *איזו צורה תהיה לצל של היד שלי?*
4. נציג את הכריכה של הספר. נתבונן בכריכה. נקרא את כותרת הספר, נציין את מחברת הספר מיריק שניר וכן את המאייר. כמו כן, נתעכב על האיור שמצויר על הכריכה – נברר היכן הצל. אפשר לתהות בקול רם: *ראיתי שיש כאן צל. יש כאן גם אור?*

קריאה דיאלוגית

נקרא את היצירה בקול רם ובקצב מתון על מנת לאפשר לתלמידים לעקוב אחרי הטקסט ולהתבונן באיורים.

בקריאה הראשונה של היצירה נמעיט בעצירות:

ייתכן שנעצור בכפולה הראשונה (עמ' 4-5) כדי ליהנות מהגילוי שהמילה 'אור' היא שמו של גיבור הסיפור.

אולי גם נעצור בעמ' 20-21 ונשאל: *מה זה? אתם חושקים שיש שם פיל?*

בעמ' 24-25 אפשר לעצור ולשאל: *זה באמת דוב? אולי זה משהו אחר? מה זה יכול להיות?*

בקריאה חוזרת של היצירה נתעכב על הרגשות של אור ונחבר את הטקסט לחיי התלמידים, תוך התעכבות על מילים פחות שגורות.

ראו שאלות מזמנות שיח בשקופית הבאה.

קריאה דיאלוגית (המשך) – שאלות מזמנות שיח:

עמ' 6-7	מה אתם חושבים - הצל הוא אמיתי? אפשר לדבר איתו?
עמ' 8-9	אור נגע בצל ורעד. למה הוא רעד? (אפשר לבקש מהתלמידים להדגים רעד ולציין שאפשר לרעוד מקור, מהתרגשות ומפחד).
עמ' 12-13	למה אור ברח מפני הצל? שמתם לב שהוא התנשף - מה זה אומר להתנשף? (אפשר להבחין בין שאיפה לנשיפה).
עמ' 16-17	אתם זוכרים מה זה היה? (חתול ולא נמר) קרה לכם שראיתם משהו מרחוק או בחושך וחשבתם שזה משהו אחר? [דוגמה: פעם ראיתי זית על הרצפה וחשבתי שזו חיפושית].
עמ' 24-25	מה זה אומר לצהול? (לצהול = להשמיע קול שמחה) למה אור צוהל? מה משמח אתכם? מה גורם לכם לצהול?

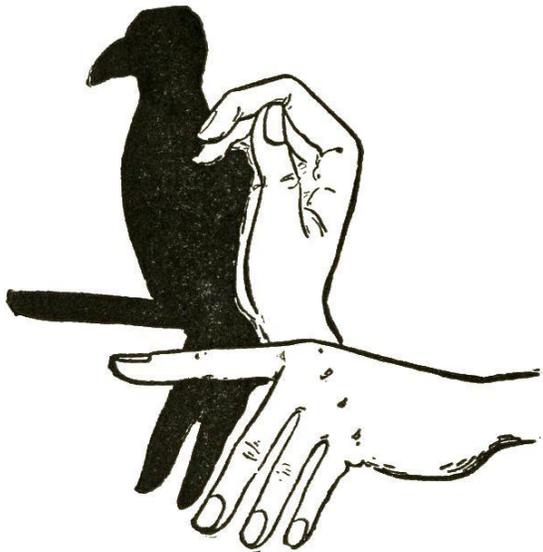
לאחר הקריאה

1. מילים מנוגדות – נתייחס לניגוד בין **אור** ו**צל** ונחשוב יחד על מילים מנוגדות נוספות:
גדול – קטן, גבוה – נמוך, עצוב – שמח, קצר – ארוך, חם – קר, מהר – לאט,
פתוח – סגור, כבד – קל, חזק – חלש, קרוב – רחוק.
עודדו את הילדים לספק דוגמאות נוספות.

2. מציירים צללים – נתבונן בכפולה האחרונה של הספר (עמ' 30-31) ובהשראתה נבקש מהילדים לצייר בני אדם ו/או בעלי חיים יחד עם הצללים שלהם.

3. צלליות ידיים

אפשר ליצור צלליות של חיות, אנשים וחפצים באמצעות הידיים שלנו. מסדרים את הידיים ומקפלים את האצבעות בצורה מיוחדת, ומאירים עליהן בחדר חשוך. האור לא עובר דרך היד, ולכן על הקיר נוצר צל בצורת הדבר שיצרנו - למשל ארנב או ציפור.
צפו במופע [צלליות ידיים](#) ונסו ליצור צלליות בעצמכם בהתאם להדגמות ב[סרטון](#).

השראות

לאחר הקריאה (המשך)

4. נקרא את הסיפור בקריאה חוזרת ושיתופית – נדגיש בקריאה את החריזה ואת המבנה החוזר של אור וצל.
5. נקרא רשימת מילים החולקות מבנה פונולוגי הזזה למילים **אור וצל** – נבסס את סימני הניקוד חולם וצירה ונתרגל קריאה.
6. נתנסה בכתיבה של מילים מתוך הרשימה.

סוֹד

יוֹד

חוֹד

קוֹד

שוֹד

עוֹד

דוֹד

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

סוֹף

חוֹף

נוֹף

תּוֹף

עוֹף

קוֹף

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

אוֹר

בוֹר

חוֹר

שוֹר

תוֹר

דוֹר

מוֹר

קוֹר

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

עֵץ

חֵץ

קֵץ

לֵץ

נֵץ

גֵץ

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

עֵר

רֵד

שֵׁב

לֵךְ

צֵא

כֵּן

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי - המזכירות הפדגוגית, אגף שפות LK&MR

צֵל

נֵר

נִס

זֵר

תֵּל

פֵּה

לֵב